

नेपाल सरकार

भूमि व्यवस्था, सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय

भूमि व्यवस्थापन तथा अभिलेख विभाग

मालपोत कार्यालय चन्द्रौटा

कपिलवस्तु

न्यूनतम मूल्याङ्कन पुस्तिका

आ.व. २०८०/०८१

नेपाल सरकार

भूमि व्यवस्था, सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय

भूमि व्यवस्थापन तथा अभिलेख विभाग

गालपोत कार्यालय चन्द्रौटा

प.सं. : ०८०/०८१

च.नं. : ३

मिति : २०८०/०४/०१

विषय: न्यूनतम मूल्याङ्कन पुस्तिका पठाएको ।

श्री. कुशानन्दर. डा.ः.पट्ट.

कुशानन्दर, कु.ज. ।

उपरोक्त विषयमा मालपोत कार्यालय चन्द्रौटा कपिलवस्तु अन्तरगतको नगरपालिका र गाउँपालिकाहरूको आ.व. २०८०/०८१ को लागि घर/जग्गाको लिखत रजिष्ट्रेशन पारित गर्दा थैली अंक कायम गर्ने प्रयोजनको लागि गठित न्यूनतम मूल्याङ्कन समितिको मिति २०८०/३/२५ गते श्रीमान् प्रमुख जिल्ला अधिकारी श्री शंकरहरी आचार्यज्यूको अध्यक्षतामा वसेको बैठकबाट मिति २०८०/४/१ गते देखि लागू हुने गरी न्यूनतम मूल्य निर्धारण भएको मूल्याङ्कन पुस्तिका यसै साथ संलग्न राखी पठाइएको व्यहोरा अनुरोध छ ।

लक्ष्मण प्र. चालिसे

मालपोत अधिकृत

(का.प्र.)

न्यूनतम मूल्याङ्कन निर्धारणका आधारहरू:-

१. मालपोत नियमावली २०३६ को नियम ५ख को उपनियम ४ बमोजिमका प्रावधानहरू:-
  - क. जग्गा सँगै सडक वा बाटो जोडिएको र सो को प्रकार ।
  - ख. जग्गाको प्रयोजनको अवस्था ।
  - ग. जग्गाको वस्तुगत अवस्थिति ।
  - घ. चालु आर्थिक वर्षमा कारोबार भएको सोही क्षेत्रको खरिद बिक्री मूल्य ।
  २. महालेखा परिक्षक लेखा परिक्षण प्रतिवेदनमा ओल्याईएका विवरणहरू ।
  ३. भूमि व्यवस्थापन तथा अभिलेख विभागबाट भएका परिपत्र तथा सोही विभागबाट प्रकाशित न्यूनतम मूल्याङ्कन सम्बन्धी निर्देशिका ।
  ४. स्थानीय निकायहरूबाट प्राप्त न्यूनतम मूल्याङ्कन सम्बन्धी सुभावाहरू ।
  ५. कार्यालयमा गरिएको स्थलगत अध्ययन अनुगमन ।
  ६. सर्वेकारवाला समूहहरू सँग अन्तरक्रिया ।
  ७. नागरिक समाज र बुद्धिजीवी वर्गको सुभावा ।
  ८. लिखत पारित गर्दाको अभ्यास र अनुभव ।

घर घरजग्गाको न्यूनतम मूल्य निर्धारण गर्ने सम्बन्धमा :-

आगामी आ.ब. २०८०/८१ मा मालपोत कार्यालय चन्द्रौटा क.ब.बाट घर, घरजग्गाको रजिष्ट्रेशन पारित गर्ने प्रयोजनका लागि न्यूनतम मूल्य निर्धारण गर्ने सन्दर्भमा जग्गा संग सडक/बाटो जोडिएको वा नजोडिएको अवस्था, बस्तुगत अवस्थिति, बस्ती विकास, सडक/बाटोको स्तरउन्नति एवं प्रचलित मूल्य समेतको आधार, जग्गाको वर्गीकरणको प्रकार र प्रयोजन समेतको आधारमा सो क्षेत्रभित्रका तपसिलका साविक गा.वि.स.हरूको आ.ब. ०७६/८० मा कायम गरिएको मूल्यमा केही गा.वि.स.का घर, जग्गाको मूल्यमा कमीमा १०प्रतिशत नघट्ने गरी मूल्याङ्कन परिमार्जन गरी आ.ब. ०८०/८१ को लागि देहाय अनुसार कायम रहने गरी न्यूनतम मूल्य निर्धारण गरियो ।

तपशिल

१. आर्जिगरा गा.वि.स.

क्र.सं.	वडा नं.	जग्गाको विवरण	न्यूनतम मूल्य प्रति कठ्ठा रु.
		सबै वडाको पक्की सडकको दाँयाबायाका जग्गा	३८५०००/-
		सबै वडाको ग्रावेल तथा कच्ची सडकको दाँयाबायाका जग्गा	३३००००/-
		खेती योग्य जग्गा	१०००००/-

२. कृष्णानगर गा.वि.स.

क्र.सं.	वडा नं.	ने.वि.प्रा. - सिनेमा हल हुँदै भारतको सिमाना सम्म	न्यूनतम मूल्य प्रति कठ्ठा रु.
१,३		बसपार्क - पूर्व सेमरा जाने पक्की सडक	४२००००००/-
१,२		सेमरा देखि उत्तर गाउँ जाने भित्री सडक	२३००००००/-
१,२,३		कृष्णानगर बाल बिटोरी	१५००००००/-
१,२,३,४,५,६		पक्की सडक	३०००००००/-
		भित्री ग्राभेल तथा कच्ची बाटो	१५००००००/-
		भित्री पक्की सडक	८५०००००/-
		अन्य वडाको	४७५००००/-
		ग्राभेल तथा कच्ची सडक	३३०००००/-
		सबै वडाको	११०००००/-

३. खुरहरिया गा.वि.स.

क्र.सं.	वडा नं.	जग्गाको विवरण	न्यूनतम मूल्य प्रति कठ्ठा रु.
४क,६क,१ख,१ग,२ख		आर.टी.ओ. सडकमा पर्ने हुलाकी सडक	३३००००/-
		सर्वे वडाको पक्की सडकको दायाबायाका जग्गा	२७५०००/-
		सर्वे वडाको प्रावेल तथा कच्ची सडक	१७५०००/-
		खेती योग्य जग्गा	१०००००/-

४. गणेशपुर गा.वि.स.

३,१ख		आर.टी.ओ. सडकको दायाबायाका जग्गा हुलाकी	३३००००/-
		सर्वे वडाको पक्की सडकको दायाबायाका जग्गा	२७५०००/-
		सर्वे वडाको प्रावेल तथा कच्ची बाटोको दायाबायाका जग्गा	१६५०००/-
		खेती योग्य जग्गा	१०००००/-

५. गुजौली गा.वि.स.

५क,६,७ख,८क,६		आर.टी.ओ. सडकको जग्गा हुलाकी सडक	३३००००/-
		सर्वे वडाको पक्की सडकको दायाबायाका जग्गा	२७५०००/-
		सर्वे वडाको प्रावेल तथा कच्ची बाटोको दायाबायाका जग्गा	१६५०००/-
		खेती योग्य जग्गा	१०००००/-

६. दण्ड गा.वि.स.

क्र.सं.	वडा नं.	जग्गाको विवरण	न्यूनतम मूल्य प्रति कठ्ठा रु.
५क,६,७ख,८क,६		महेन्द्र राजमार्ग संग जोडिएका जग्गाको दायाबायाका	२००००००/-
		भिमि पिच सडक	१००००००/-
		भिमि कच्ची तथा प्राभेल बाटो	७५००००/-
		खरेन्द्रपुर-महाराजगंज सडकको जग्गा	१००००००/-
		५,७क	३८००००/-
		भिमि पक्की सडक	३१५०००/-
		५,७क	३१५०००/-
		भिमि बाटोमा पर्ने (कच्ची तथा प्राभेल)	२०००००/-
		अन्य वडाका भिमि पक्की	२०००००/-
		अन्य वडाका प्राभेल तथा कच्ची बाटो	१०००००/-
		खेती योग्य जग्गा	१०००००/-

७. छो. अनावाजपुर गा.वि.स.

१क, ६, ७ग, २क, ६, ८ख		आर.टि.ओ. सडकमा पर्ने जग्गाहरू	६६००००/-
१क, ६, ७ग, २क, ६, ८ख, ९, ७ख, ८क, ६ख, ९, ७ख, ८क, ६ख, ९		भिमि पिच	६६००००/-
१क, ६, ७ग, २क, ६, ८ख, ९, ७ख, ८क, ६ख, ९, ७ख, ८क, ६ख, ९		भिमि प्रावेल तथा कच्ची सडक	५६००००/-
६क, ६, ७ग, ८, ९, ६, ८ख, ९, ७ख, ८क, ६ख, ९		महेन्द्र राजमार्ग संग जोडिएका	१९०००००/-
७ग		राजमार्गबाट कालौनी जाने सडक	१००००००/-

क्र. सं.	वडा नं.	जग्गाको विवरण	न्यूनतम मूल्य प्रति कठ्ठा रु.
दक		महेन्द्र राजमार्ग संग जोडिएका उल्लेखित बाहेक अन्य वडाको भित्री पिच	२३०००००/-
		माथि उल्लेखित वडा बाहेक अन्य वडाको ग्राभेल तथा कच्ची सडकको हुलाकी सडकको दायाँबायाँ	३४०००००/-
२		सबै वडाको खेती योग्य जग्गाको	१००००००/-

द. जर्जनी गा.वि.स.

क्र. सं.	वडा नं.	जग्गाको विवरण	न्यूनतम मूल्य प्रति कठ्ठा रु.
६		आर.टि.ओ. सडकमा पर्ने जग्गा	४००००००/-
९ क		चन्द्राैटा-कृष्णनगर लिङ्गरोडमा पर्ने जग्गा	१३००००००/-
		सबै वडाको पक्की सडकको दायाँबायाँका जग्गा	४००००००/-
		सबै वडाको ग्राभेल तथा कच्ची बाटोमा दायाँबायाँका जग्गा	२५००००००/-
		खेती योग्य जग्गा	१०००००००/-

६. जगन्गारी गा.वि.स.

क्र. सं.	वडा नं.	जग्गाको विवरण	न्यूनतम मूल्य प्रति कठ्ठा रु.
१क,ख,२,४,७,९		चन्द्राैटा-कृष्णनगर लिङ्गरोडमा पर्ने जग्गा	१३०००००००/-
१क,ख,२,४,७,९		भित्री पिच	४०००००००/-
		अन्य वडाको पक्की सडकको दायाँबायाँका जग्गा	३४००००००/-
		सबै वडाको ग्राभेल तथा कच्ची बाटोमा पर्ने जग्गा	३०००००००/-
		खेती योग्य जग्गा	१००००००००/-

१०. जुमिला गा.वि.स.

क्र. सं.	वडा नं.	जग्गाको विवरण	न्यूनतम मूल्य प्रति कठ्ठा रु.
६, ९		चन्द्राैटा-कृष्णनगर लिङ्गरोडमा पर्ने जग्गा	१५०००००००/-
		सबै वडाको पक्की सडकको दायाँबायाँका जग्गा	४२००००००/-
४		जुमिला बजार बाल बिटौरी	११०००००००/-
		सबै वडाको ग्राभेल तथा कच्ची सडकको दायाँबायाँका जग्गा	३००००००००/-
		खेती योग्य जग्गा	१००००००००/-

११. सिर्सिहावा गा.वि.स.

क्र. सं.	वडा नं.	जग्गाको विवरण	न्यूनतम मूल्य प्रति कठ्ठा रु.
८		आर.टि.ओ. सडकको दायाँबायाँका जग्गा	४५००००००/-
		सबै वडाको पक्की सडकको दायाँबायाँका जग्गा	३५००००००/-
		सबै वडाको ग्राभेल तथा कच्ची सडकको दायाँबायाँका जग्गा	२५००००००/-
		खेती योग्य जग्गा	१०००००००/-

१२. कठण्डेनगर गा.वि.स.

क्र. सं.	वडा नं.	जग्गाको विवरण	न्यूनतम मूल्य प्रति कठ्ठा रु.
९		कृष्णनगर-चन्द्राैटा लिङ्गरोडको दायाँबायाँका सडक सँगको जग्गा	३३०००००००/-
७		चौपुरवा-कृष्णनगर कच्ची सडकको दायाँबायाँका जग्गा	११०००००००/-
७, ९		आर.टि.ओ. सडकको दायाँबायाँका जग्गा	१००००००००/-
१, २, ३, ४, ६, ८, ९		भित्री पिच	८४००००००/-

क्र.सं.	वडा नं.	जग्गाको विवरण	न्यूनतम मूल्य प्रति कठ्ठा रु.
	१, २, ३, ५, ६ र ९	भित्री ग्राभेल, कच्ची बाटोमा पर्ने जग्गा	७२००००/-
	दक, ख	भित्री ग्राभेल तथा कच्ची सडकको दाँयाबायाँका जग्गा	६०००००/-
	दक, ख	भित्री पिच	६३००००/-
	४, ७	भित्री पिच	२६५०००/-
	४, ७	ग्राभेल तथा कच्ची सडकको दाँयाबायाँका जग्गा	१६५०००/-
		खेती योग्य जग्गा	१०००००/-

१३. पुरुषोत्तमपुर गा.वि.स.

५क, ख, ९क	चन्द्रौटा-कृष्णनगर लिङ्गरोडको दाँयाबायाँका जग्गा	९६००००/-
७क, द	बहादुरगंज-तौलिहवा हुलाकी सडकको दाँयाबायाँका जग्गा	९०००००/-
५क, ख, ९क ७क, द	भित्री पिच	४०००००/-
	अन्य वडाको पक्की सडकको दाँयाबायाँका जग्गा	३६००००/-
	सबै वडाको ग्राभेल तथा कच्ची सडकको दाँयाबायाँका जग्गा	३०००००/-
	खेती योग्य जग्गा	१०००००/-

१४. ब. भगवानपुर गा.वि.स.

क्र.सं.	वडा नं.	जग्गाको विवरण	न्यूनतम मूल्य प्रति कठ्ठा रु.
		सबै वडाको पक्की सडकको दाँयाबायाँका जग्गा	३५००००/-
		सबै वडाको ग्राभेल तथा कच्ची सडकको दाँयाबायाँका जग्गा	३०००००/-
		खेती योग्य जग्गा	१०००००/-

१५. विसुनपुर गा.वि.स.

		सबै वडाको पक्की सडकको दाँयाबायाँका जग्गा	४०००००/-
		हुलाकी सडक	४०००००/-
		सबै वडाको ग्राभेल तथा कच्ची सडकको दाँयाबायाँका जग्गा	३०००००/-
		खेती योग्य जग्गा	१०००००/-

१६. वीरपुर गा.वि.स.

१ख, २, ३ख, ५क, ६, ७क	चन्द्रौटा-कृष्णनगर लिङ्गरोडका जग्गा	१५०००००/-
१ख, २, ३ख, ५क, ६, ७क	भित्री पिच	६६००००/-
१ख, २, ३ख, ५क, ६, ७क	भित्री कच्ची तथा ग्राभेल बाटोको जग्गा	३०००००/-
दक, ९क, ९ख	महेन्द्र राजमार्ग र चन्द्रौटा-कृष्णनगर लिङ्गरोडका जग्गा	२४०००००/-
दग	महेन्द्र राजमार्ग संग जोडिएको जग्गा	२१५००००/-

क्र. सं.	वडा नं.	जग्गाको विवरण	न्यूनतम मूल्य प्रति कठ्ठा रु.
	दक, ख दगा	भित्री पिच	१०५००००/-
	१क, १ख,	भित्री ग्राभेल / कच्ची सडक सँग	८७५०००/-
	दक, ख दगा	सटको जग्गा	
	१क, १ख,	वडा नं. ४ र अन्य वडाको	४८००००/-
		पक्की सडकको दाँयाबायाँका जग्गा	
		वडा नं. ४ र अन्य वडाको	४०००००/-
		भित्री कच्ची / ग्राभेल सडकको	
		दायाँबायाँको जग्गा	
		खेती योग्य जग्गा	१०००००/-

१७. बडकी युटिया गा.वि.स.

क्र. सं.	वडा नं.	जग्गाको विवरण	न्यूनतम मूल्य प्रति कठ्ठा रु.
	२,३,४	महाराजगंज जाने बाटोको दायाँबायाँका जग्गा	५७५०००/-
		सबै वडाको पक्की सडकको दाँयाबायाँका जग्गा	४०००००/-
		सबै वडाको ग्राभेल तथा कच्ची सडकको दाँयाबायाँका जग्गा	२६००००/-
		खेती योग्य जग्गा	१०००००/-

१८. बहादुरगंज गा.वि.स.

क्र. सं.	वडा नं.	जग्गाको विवरण	न्यूनतम मूल्य प्रति कठ्ठा रु.
	१ख, ३	चन्द्रौटा-कृष्णनगर लिङ्गरोडको दायाँबायाँका जग्गा	१७६००००/-
	१ख, ३	बहादुरगंज बजारको बाल बिटोरी र पक्की सडक	१४३००००/-

क्र. सं.	वडा नं.	जग्गाको विवरण	न्यूनतम मूल्य प्रति कठ्ठा रु.
	१ख	लिङ्गरोडबाट बजारसम्म जाने र हुलाकी सडकमा पर्ने	११५००००/-
	१ख, ३	भित्री पक्की	४५००००/-
	अन्य वडाको	भित्री पक्की	३७००००/-
		अन्य सबै वडाको ग्राभेल तथा कच्ची सडकको दाँयाबायाँका जग्गा	३३००००/-
		खेती योग्य जग्गा	१०००००/-

१९. लिच्छी गा.वि.स.

क्र. सं.	वडा नं.	जग्गाको विवरण	न्यूनतम मूल्य प्रति कठ्ठा रु.
		सबै वडाको पक्की सडकको दाँयाबायाँका जग्गा	३५००००/-
		हुलाकी सडक	२७५०००/-
		सबै वडाको ग्राभेल तथा कच्ची सडकको दाँयाबायाँका जग्गा	३३००००/-
		खेती योग्य जग्गा	१०००००/-

२०. गहदैया गा.वि.स.

क्र. सं.	वडा नं.	जग्गाको विवरण	न्यूनतम मूल्य प्रति कठ्ठा रु.
		सबै वडाको पक्की सडकको दाँयाबायाँका जग्गा	४०००००/-
		सबै वडाको ग्राभेल तथा कच्ची सडकको दाँयाबायाँका जग्गा	३३००००/-
		खेती योग्य जग्गा	१०००००/-

२१. रामनगर गा.वि.स.

	सबै वडाको भित्री पिच	३५००००/-
६	आर.टि.ओ. सडक दायाँबायाँको जग्गा	३५०००००/-
	सबै वडाको गावेल तथा कच्ची सडकको जग्गा	१७५००००/-
	खेती योग्य जग्गा	१००००००/-

२२. लालपुर गा.वि.स.

	सबै वडाको पक्की सडकको दायाँबायाँका जग्गा	४००००००/-
	सबै वडाको ग्राभेल तथा कच्ची सडकको दायाँबायाँका जग्गा	२७५००००/-
	खेती योग्य जग्गा	१००००००/-

२३. शिवानगर गा.वि.स.

१,८क	कृष्णनगर-चन्द्रौटा लिङ्गेरोड संग सटेको जग्गा	१४३०००००/-
५	कृष्णनगर-चन्द्रौटा लिङ्गेरोड संग सटेको जग्गा	१२६०००००/-
४क,८क, ख	आर.टि.ओ. सडकसंग सटेको जग्गा	४२५००००/-
	सबै वडाको भित्री पक्की जग्गा	३००००००/-
	सबै वडाको ग्राभेल तथा कच्ची सडकको दायाँबायाँका जग्गा	२५०००००/-
	खेती योग्य जग्गा	१००००००/-

दृष्टव्यः

१. यो मूल्याङ्कन मिति २०८०४१ गते देखि लागू हुनेछ । पुरानो मूल्याङ्कन खारेजी हुनेछ ।
२. नगरपालिकाको लिखत भएमा नगरपालिकाबाट र गा.वि.स.को लिखत भएमा सम्बन्धित गा.पा.बाट घर बाटोको सिफारिश अनिवार्य रूपले पेश गर्नुपर्नेछ । घर भएमा सम्बन्धित न.पा./गा.पा.बाट घरको मूल्याङ्कन समेत सम्बन्धित व्यक्तिले नै पेश गर्नु पर्नेछ ।
३. न्यूनतम मूल्याङ्कन तयार गर्दा कुनै स्थानको मूल्याङ्कन छुट हुन गएमा सो छुट हुन गएको स्थान (वडा नं) संग जोडिएको आठा सरहको मूल्याङ्कन कायम गरिनेछ ।
४. लिखत पेश गर्दा सडक, बाटो, घर भए नभएको ब्यहोरा लिखतमा स्पष्ट रूपमा उल्लेख गर्नु पर्नेछ ।
५. लिने दिने व्यक्तिले गलत विवरण पेश गरी कार्यालयलाई मूल्याङ्कन वा अन्य कारणले तोकिएको मूल्याङ्कन भन्दा कम धैती कायम गरी दस्तुर बुभाएमा त्यस्तो घटि रकम सम्बन्धित जग्गा खरीदकर्ताबाट असुल उपर गरिनेछ, साथै प्रचलित कानून अनुसार विक्राले बुभाउनु पर्ने पूजिगत लाभकर छलेको पाइएमा असुल उपर नहुदाँ सम्म जग्गा रोक्का राखिने छ ।
६. कुनै लिखत तथा सिफारिशमा उल्लेखित घर जग्गाको मूल्यमा गभिर र तात्त्विक भिन्नाता छ भन्ने लागेमा मालपोत कार्यालयले स्थलगत निरिक्षण गरि नापी कार्यालयमा समेत बुकी ठहरे बमोजिम कायम गर्न लगाउन सक्नेछ ।
७. घर भएको जग्गामा बाटो नदेखिए तापनि सोही क्षेत्रको कच्ची बाटो सरह मूल्याङ्कन कायम गरिनेछ ।
८. गाउँ ब्यक र बालविटोरी घर जग्गा रजिष्ट्रेशन पारित गर्दा चौहदी तोकिएको घरको मूल्य सहितको स्थानीय निकायको सिफारिशलाई नै रजिष्ट्रेशन पारीत प्रयोजनको लागि न्यूनतम मूल्याङ्कन कायम गरिने छ ।
९. स्थानीय निकायको सिफारिशमा बाटो छैन भनि उल्लेख भई आएको तर राजीनामा लिखतमा मोहडा उल्लेख भएको, नक्शा, ट्रेसमा बाटो देखिएको र प्लटिग गरिएको जग्गाहरूको हकमा सोही वार्डको गावेल तथा कच्ची बाटोको मूल्याङ्कन अनुसार मूल्य कायम गरि रजिष्ट्रेशन पारीत गरिने छ ।

१०. स्थानीय निकायको घरबाटोको सिफारिश र चार किल्ला सिफारिश सम्बन्धमा सम्बन्धित व्यक्तिको हकमा एक आ.व. भित्रको तीस दिन सम्म मात्र कायम रहने छ । अन्य व्यक्तिको हक हरस्तान्तरण भई पुनः बिक्री हुन आएमा छुट्टै सिफारिश पेश गर्नु पर्नेछ ।
११. साविक किल्लाबाट कि.का. भै कायम रहेको किलाहरूको हकमा समेत साविक कि.नं. कै मूल्याङ्कन कायम गरिनेछ ।
१२. एक पटक कायम भएको थैली अंक रकम अर्को पटक लिखत पारित हुँदा थैली रकम कम राख्न पाइने छैन ।
१३. स्थानीय तहबाट प्राप्त हुने घरबाटो सिफारिश राजश्व असुली संग सरोकार राख्ने हुँदा सम्बन्धित स्थानीय तहबाट प्राप्त सिफारिशमा घरबाटोको व्यहोरा फरक पर्न गई नेपाल सरकारलाई प्राप्त हुने राजश्व कमी हुन गएमा सम्बन्धित सिफारिश गर्ने स्थानीय तहका सिफारिश कर्ता तथा जग्गाधनी, ऋणीहरू जिम्मेवार वा जवाफदेही हुनु पर्नेछ ।
१४. स्थानीय तहबाट प्राप्त घरबाटो वर्गीकरण सिफारिशमा आवसिय क्षेत्र मानी वर्गीकरण गरिएको र कुनै पनि सडक संग नजोडिएको भनि उल्लेख भएकोमा सोही वडाको कच्ची बाटोको मूल्याङ्कनको ५०% कायम गरी राजश्व निर्धारण गरिनेछ ।
१५. स्थानीय तहबाट प्राप्त सिफारिश, न्यूनतम मूल्याङ्कन पुस्त्रिका, एकिकृत सम्पत्तिकर वा अन्य कुनै निकायबाट प्राप्त जग्गाको मूल्याङ्कनमा जुन बढी हुन आउँछ, सोही मूल्य राखी रजिष्ट्रेशन पारित गरिने छ । - (कर सिद्धान्त)
१६. उल्लेखित न्यूनतम मूल्याङ्कनको विषयमा कुनै द्विविधा पर्न गएमा मालपोत कार्यालयले निर्णय गरी समाधान गर्नेछ ।